

این نوشته رویکردهایی در مورد توسعه و نیز امکان‌رهایی از فقر الگو و منطق سخت‌افزاری را در چند بخش و لایه مرتبط و متداخل بررسی می‌کند. روش مورد استفاده، بداهت‌زدایی از مفاهیم رایج و نگاهی تاریخی به طرح مسئله است. بدین ترتیب، ترکیبی انتقادی از سازه‌های مرتبط ارائه شده که مبتنی بر خوانشی انتقادی از ساختارها و عاملیت کنشگران فرهنگی، سیاسی و اقتصادی است. مطابق یافته‌های پژوهش، برای رفع انسداد عاملیت عام‌گرایانه و به منظور طراحی توسعه، می‌توان شیوه تفاهمی، میانجیگرانه و وفاق‌محور را پیشنهاد نمود. مسیر مورد نظر، یک الگوی هنجاری و تجویزی بدیل و تلفیق عمل و نظر هنرمندانه مورد توافق کنشگران، جهت‌رهایی از آثار توسعه ناموزون و طی کردن مسیر به سوی «جامعه مهربان» است. کنشگری زنده، هنرمندانه، مبتکرانه و ایجابی، نیاز به شناخت گسست‌ها و حلقه‌های مفقوده، کاهش خشونت ساختارها و گسترش امکان تأثیر عامل برساختارها از نتایج تحقیق است. این فرایند به تحول نهادی هم‌راه می‌گشاید، زیرا امکان درک رابطه سازنده بین دو مؤلفه نظم دموکراتیک و وفاق تفاهمی هم‌افزا را - که شاخص آن امکان اخلاقی‌تر زیستن است - فراهم می‌آورد. بر این مبنا شاهره توسعه غوطه‌ور در اخلاق را با شاخصی به نام وجد (عشق و شور وجودی برآمده از شخصی شدن آرمان‌های بزرگ برای کنشگران) می‌توان توصیه کرد. آموزه‌های تاریخی سنت تفهمی و تفسیری، سنت اثباتی، رویکرد مابعد ساختارگرا، پسا توسعه و هوش مصنوعی ممکن است الهام‌بخش و عبرت‌آموز برای توسعه غوطه‌ور در اخلاق باشد.

■ واژگان کلیدی:

علم و عمل، ارزش‌ها (اخلاقی و زیبایی‌شناختی)، هنر، میانجیگری، کنشگر، توسعه ناموزون

به سوی «توسعه غوطه‌ور در اخلاق»

(تغییر مسیر آینده برنامه‌ریزی)

علی ذکاو‌تی قراگزلو

دانشیار دانشگاه خوارزمی
Zekavati@chmail.ir